

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi határozatra az Uniónak a több európai uniós tagállam által együttesen indított, a földközi-tengeri térségben folytatott kutatási és innovációs partnerség (PRIMA) programban való részvételéről

(COM(2016) 662 final - 2016/0325 (COD))

(2017/C 125/12)

Előadó: **Emilio FATOVIC**

Konzultáció:	Európai Bizottság, 2016. 10. 18., Tanács, 2016. 11. 09., Parlament, 2016. 10. 27.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 188. cikke
Illetékes szekció:	„Külkapcsolatok” szekció
Elfogadás a plenáris ülésen:	2017. 01. 26.
Plenáris ülés száma:	522.
A szavazás eredménye:	164/3/1
(mellette/ellene/tartózkodott)	

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) – számos korábbi véleményével összhangban – támogatja a PRIMA programban való részvételt, mely közös innovatív megoldások kidolgozását célozza annak érdekében, hogy a földközi-tengeri térség vízellátása és élelmiszerrendszerei a környezetvédelem és a költségek szempontjából egyaránt biztonságosabbak, hatékonyabbak, eredményesebbek és fenntarthatóbbak legyenek.

1.2 Az EGSZB úgy véli, hogy a PRIMA programban való részvétel hozzáadott értéket jelentene az EU egésze számára, mivel lehetővé tenné, hogy átfogóan közelítsen meg néhány olyan, a földközi-tengeri térségbeli instabilitást kiváltó mélyebb okot, amely szerepet játszik a tömeges migrációban. Ezenkívül a szerződéses partnerség, valamint a kétoldalú logika közös többoldalúsággal való felváltása fontos modellt formálhatja a PRIMA programot az elkövetkező években.

1.3 Az EGSZB megítélése szerint egy valóban holisztikus, többszintű és több ágazatot átfogó megközelítés konkrét és mérhető célokkal kombinálva a fenntarthatóság, az ellenálló képesség, az élet- és munkaminőség, az emberi jogok és a demokrácia terén elengedhetetlen feltétele a PRIMA sikerének.

1.4 Az EGSZB egyetért azzal a javaslattal, hogy a PRIMA programban való részvétel az EUMSZ 185. cikkén alapuljon, a lehető legnagyobb tudományos, igazgatási és pénzügyi integráció biztosítása érdekében, most először egyazon szinten vonva be a tagállamokat és a harmadik országokat. Mindezen aspektusoknak egy átfogóbb *földközi-tengeri makroregionális stratégiába* való integrálása, mely figyelembe veszi a régióban már működő valamennyi szakpolitikát (európai szomszédságpolitika), kezdeményezést és partnerséget (Unió a Mediterrán Térségért), hatékonyabban közelíti majd meg a harmadik országokkal közös problémák megoldását az együttfejlődés és az együttdöntés alapján.

1.5 Az EGSZB egyetért azzal az elvvel, hogy az Európai Unió által a PRIMA programhoz nyújtott finanszírozások legalább egyenértékűek legyenek a nemzeti finanszírozásokkal, és amennyiben a támogató államok hozzájárulása elmarad vagy késedelmes, az Európai Bizottság jogosult legyen arányosan csökkenteni az EU pénzügyi hozzájárulását.

1.6 Az EGSZB támogatja a PRIMA-VS, azaz a PRIMA program irányításáért és ellenőrzéséért felelős végrehajtó struktúra létrehozását. Az EGSZB reméli, hogy nyílt kormányzás jellemzi majd ezt a testületet, és inkluzív belépési mechanizmusokat vezet be, különösen a csatlakozni kívánó harmadik országok, illetve tagállamok esetében. Emellett azt is reméli, hogy valamennyi potenciálisan érdekelt fél (régiók, helyi önkormányzatok, egyetemek és a szervezett civil társadalom) részt vesz majd a PRIMA-VS-ben, hogy megerősítse az irányítást, illetve hozzájáruljon a program gazdasági, foglalkoztatási és társadalmi hatásainak közösen történő azonosításához és nyomon követéséhez.

1.7 Az EGSZB, összhangban a többi uniós szakpolitikával való ágazatközi megközelítés elvével, a PRIMA kombinálását javasolja a körforgásos gazdaságról szóló csomaggal és az ahhoz kapcsolódó összes kezdeményezéssel (pl. talaj- és műtrágyahasználat).

1.8 Az EGSZB szerint sürgető szükség van egy olyan *talaj-keretirányelv*re, mely figyelembe veszi az EU különböző országai között már meglévő különbségeket, hogy a PRIMA program innovációs és kutatási tevékenysége a lehető legcéltartóbb legyen.

1.9 Az EGSZB fontosnak tartja, hogy a program a fenntartható fejlődés érdekében globálisan kezelje a víz témakörét, figyelembe véve a környezeti, gazdasági és társadalmi dimenziókat, illetve a teljes vízciklust, többek között a mesterséges szakaszokat is. Egy olyan, a vízkivételekkel kapcsolatos igazságosabb megközelítést kell ugyanis találni, mely kiegyensúlyozza a követelményeket és a versenyt a gazdasági és energetikai ágazatok között, az édesvízű ökoszisztémák megőrzése iránti igényt, illetve az egyik alapvető polgári jog teljesítésével járó kötelezettséget.

1.10 Az EGSZB úgy véli, hogy a Horizont 2020 program a legmegfelelőbb eszköz az alapok szétosztására, illetve egyetért azzal a döntéssel, hogy a PRIMA programban szereplő tevékenységek nagy részét az úgynevezett „*Társadalmi kihívások*” közé sorolják. A mezőgazdaság és az élelmiszer-termelés területén például az EGSZB az olyan kutatási és innovációs folyamatok támogatását ajánlja, amelyek jelentős társadalmi hatással rendelkeznek, pénzügyileg elérhetők és könnyen transferálhatók, ugyanakkor előtérbe helyezik a hagyományos ismereteket, ezzel is kezelve az agyelszívás jelenségét, illetve a fenntartható fejlesztési célokkal összhangban előmozdítják a gazdasági növekedést és a foglalkoztathatóságot.

1.11 Amennyiben egy vagy több projekt esetében nem biztosítható a nemzeti finanszírozás, mivel azt már felhasználták, az EGSZB a PRIMA-VS révén való támogatást javasolja. Ez a fajta finanszírozás, mely nem haladhatja meg a PRIMA programnak nyújtott teljes uniós hozzájárulás 20 %-át, színvonalas projektek megvalósítását fogja biztosítani.

1.12 Az EGSZB támogatja a PRIMA programhoz nem csatlakozott uniós tagállamok szereplőinek részvételét abban az esetben, ha olyan kompetenciákkal rendelkeznek, amelyekkel a programhoz már csatlakozott országok nem. Ebben az esetben finanszírozási arányuk nem lépheti túl az 50 %-ot a „kutatási és innovációs cselekvések” keretében, továbbá 35 % és 50 % között kell maradnia az „innovációs cselekvések” keretében. Mindez lehetővé teszi ambiciózus, uniós kitekintésű projektek megvalósítását, továbbá azoknak az országoknak a támogatását, amelyek csatlakozni kívánnak a PRIMA programhoz és abba szeretnének beruházni.

1.13 Tekintettel arra, hogy a Horizont 2020 programhoz már csatlakozott több harmadik ország is komoly nehézségekbe ütközött a program alaki követelményeinek való gyors és hatékony megfelelés terén, az EGSZB – ott, ahol ez lehetséges – a program egyszerűsítését és a kapacitásépítés folyamatát szorgalmazza.

2. Bevezetés

2.1 Az Egyesült Nemzetek szerint a földközi-tengeri térségben 180 millió „vízellátásban hátrányos helyzetű” ember él, amely szám az egész világon élő, „vízellátásban hátrányos helyzetű” személyek 50 %-val egyenlő ⁽¹⁾. Mindez rendkívül negatív hatással van a táplálkozásra, az egészségre, a megélhetésre, az életszínvonalra és a jólétre.

2.2 Az Élelmiszeri és Mezőgazdasági Szervezet (FAO) „Mediterra 2016” jelentése világossá teszi, hogy az utóbbi években ez a jelenség tovább súlyosbodott a politikai instabilitás, az éghajlatváltozás és a népesség gyors növekedése miatt. Ezekhez a tényezőkhöz hozzájárul a természeti erőforrások nem megfelelő használata, az élelmiszer-pazarlás és a hagyományos tudás lassú eltűnése által képviselt „hármaskör” ⁽²⁾.

2.3 A vízhiány, illetve az elérhető és fenntartható élelmiszer-termelés problémái az Európát előző migrációs hullám fő okai között szerepelnek. Ha ezeket a problémákat nem számolják fel már az eredetüknél, lehetetlen lesz szembenézni a következményekkel mind rövid, mind hosszú távon.

⁽¹⁾ UNEP/Map-Plan Bleu, *State of the Environment and Development in the Mediterranean* [A környezet és a fejlődés helyzete a földközi-tengeri térségben], Athén, 2009. A földközi-tengeri térség az egész világ vízkészletének alig 3 %-val rendelkezik. Az Egyesült Nemzetek szerint minden egyes embernek évente legalább 1 700 m³ vízre van szüksége a méltóságos élethez. A 460 millió ember által lakott földközi-tengeri térségben legalább 180 millió „vízellátásban hátrányos helyzetűnek” minősül, miután fejéknél kevesebb mint 1 000 m³ víz jut számukra évente, és közülük 80 millió ember vízhasználata nem haladja meg az 500 m³-t, ami miatt vízellátásban rendkívül hátrányos helyzetűnek minősülnek.

⁽²⁾ CIHEAM/FAO, *Mediterra 2016. Zero Waste in the Mediterranean. Natural Resources, Food and Knowledge* [Zéró hulladék a földközi-tengeri térségben. Természeti erőforrások, élelmiszerek és tudás], Párizs, Presses de Sciences Po, 2016.

2.4 A tagállamok által a földközi-tengeri térségben a vízellátás és a fenntartható élelmiszer-termelés területén a kutatásba és innovációba (K+I) eszközölt beruházások soha nem illeszkedtek a régiós kihívások nagyságrendjéhez, és gyakran csak részleges együttműködési formákra korlátozódtak, miután kétoldalú megállapodásokkal szabályozták azokat.

2.5 A földközi-tengeri térségben folytatott kutatási és innovációs partnerség (PRIMA) ötlete a 2012-ben Barcelonában megrendezett, tudománnyal, technológiával és innovációval foglalkozó euromediterrán konferencián született meg. A cél az euromediterrán együttműködés erősítése a kutatás és innováció (K+I) területén az Unió déli szomszédságához kapcsolódó külső politikái tágabb célkitűzéseinek keretében ⁽³⁾.

2.6 A Versenyképességi Tanács 2014. december 5-i következtetéseit követően az Európai Bizottság kidolgozott egy részletes hatásvizsgálatot ⁽⁴⁾ és egy a programban való részvételre vonatkozó javaslatot ⁽⁵⁾, amely a fent hivatkozott vélemény elemzésének, illetve egy hivatalos javaslatnak a tárgyát képezi, amelyet ugyanezen év decemberében nyújtottak be a tagállamok és a földközi-tengeri harmadik országok ⁽⁶⁾.

3. Az Európai Bizottság javaslatának összefoglalása

3.1 A PRIMA programban való részvétel jogalapja az EUMSZ 185. cikke. Ez az eszköz a többéves keretprogram végrehajtása során lehetővé teszi az EU számára, hogy az érintett tagállamokkal egyetértésben részt vegyen a több tagállam által indított kutatási és fejlesztési programokban, beleértve az e programok végrehajtására kialakított struktúrákban való részvételt is.

3.2 A tízéves időtartamú programot 14 ország indította el közösen:

— 9 tagállam: Ciprus, Cseh Köztársaság, Franciaország, Görögország, Luxemburg, Málta, Olaszország, Portugália és Spanyolország,

— 2 harmadik ország, amelyek csatlakoztak a Horizont 2020-hoz: Izrael és Tunézia,

— 3 harmadik ország, amelyek nem csatlakoztak a Horizont 2020-hoz: Egyiptom, Libanon és Marokkó.

3.2.1 A Horizont 2020-hoz nem csatlakozott harmadik országok részvételét alárendelik az EU-val kötendő nemzetközi szerződésnek, melynek célja, hogy kiterjesszék a PRIMA jogi szabályozását.

3.3 A PRIMA program célkitűzése a földközi-tengeri térségben sürgősen szükséges, közös innovatív megoldások kifejlesztése a vízellátás és az élelmiszerrendszerek területén. Ezek a megoldások a vízellátást és az élelmiszerrendszereket biztonságosabbá, hatékonyabbá, gazdaságosabbá és fenntarthatóbbá teszik mind a környezetvédelem, mind a költségek területén.

3.4 A PRIMA programot beillesztik egy szélesebb és magasabb szintű cselekvési keretbe, és az magában foglal más, a K+I-től eltérő európai kezdeményezéseket is. Ezek közé tartoznak többek között az alábbiak:

— tudományos diplomácia,

— az európai szomszédságpolitika (ENP) felülvizsgálata,

— fenntartható fejlődési célok,

— migráció,

— európai klímadiplomácia a COP21 után.

⁽³⁾ COM(2016) 385 final. A Bizottság közleménye az európai migrációs stratégia keretében harmadik országokkal kialakítandó új partnerségi keret létrehozásáról.

⁽⁴⁾ SWD(2016) 332 final, kizárólag angol nyelven hozzáférhető.

⁽⁵⁾ COM(2016) 662 final.

⁽⁶⁾ Ezt a javaslatot 19 ország nyújtotta be.

3.5 A PRIMA program összhangban áll az Európai migrációs stratégia keretében harmadik országokkal kialakítandó új partnerségi keret létrehozásáról szóló bizottsági közleménnyel⁽⁷⁾, célként tűzi ki a migráció kiváltó okainak felszámolását az összes rendelkezésre álló uniós politika⁽⁸⁾ felhasználásával, a szerződéses partnerség mechanizmusa révén.

3.6 A szubszidiaritás szempontjából a PRIMA egy közös program, amely a folyamatban lévő nemzeti programokon, valamint a részt vevő tagállamok és társult országok tevékenységein alapul és azokból áll össze, az EU támogatásával és részvételével. A sokoldalú és több területet érintő megközelítésnek az erőforrásokba történő jelentős beruházásokkal együtt biztosítani kell azoknak a műszaki és politikai céloknak az elérését közép- és hosszú távon, amelyeket mostanáig a tagállamoknak egyedül nem sikerült elérniük.

3.7 Az arányosság elve alapján az Unió PRIMA programban való részvétele tiszteletben tartja az EUMSZ által ráruházott hatáskörök határait, és csupán a PRIMA célkitűzéseinek részt vevő államok általi elérését ösztönzi és támogatja, pénzügyi szempontból is. A részt vevő államoknak együtt kell munkálkodniuk a vonatkozó nemzeti programok vagy tevékenységek jobb összehangolása, egymáshoz igazítása és integrációja érdekében, és végső soron egy közös, hosszú távú stratégiai kutatási menetrend kifejlesztésén. Az Unió a nemzeti szintű forrásokkal összhangban pénzügyi támogatást nyújt.

3.8 Az uniós hozzájárulás legfeljebb 200 millió EUR lesz, beleértve az EFTA hozzájárulását is. A hozzájárulás a „Horizont 2020” kutatási és innovációs keretprogram végrehajtásának részét képezi. Ez a kötelezettségvállalás hét egymást követő éves munkatervet (2018–2024) foglal magában.

3.9 Az EU maximális hozzájárulása nem haladhatja meg a beruházó tagállamok által rendelkezésre bocsátott összegeket. Ezen túlmenően, amennyiben a PRIMA programban részt vevő tagállamok hozzájárulása elmarad vagy csökken, az Európai Bizottság arányosan csökkentheti az uniós pénzügyi hozzájárulást.

3.10 Az Európai Bizottság előírja, hogy a tízéves időtartamú program megvalósításához meg kell fogalmazni egy átfogó stratégiai kutatási menetrendet, valamint azt teljes körűen végre kell hajtani a különböző részt vevő országok több transznacionális pályázati felhívása útján, célzott végrehajtó struktúra általi végrehajtással. Az EU hozzájárulását elsősorban a PRIMA-VS, azaz a PRIMA Elsődleges Végrehajtási Struktúra kezeli.

3.11 Az Európai Bizottság előírja, hogy az éves munkaterveknek (ÉMT) biztosítaniuk kell a következetességet és az összhangot valamennyi PRIMA tevékenység között, valamint a program egyedi és általános célkitűzéseinek megvalósítása felé való irányultságot. Az Európai Bizottság jóváhagyását igénylő ÉMT a következőket tartalmazza:

- a PRIMA-VS által az EU hozzájárulásával finanszírozandó transznacionális pályázati felhívások a „Horizont 2020” szabályai alapján,
- a kizárólag a részt vevő államok által finanszírozandó tevékenységek, amelyek beleszámítanak az uniós hozzájárulásnak való megfelelésbe.

Ezeket a tevékenységeket egy külső szakértőkből álló bizottság értékeli az ÉMT-be való beillesztés előtt.

3.12 A PRIMA-VS éves jelentése tartalmazza mindkét beavatkozási módszert, és amennyiben ez szükséges, a módosítások és változások eszközlésére szolgál, akár az Európai Bizottság határozatát megelőző gazdasági kötelezettség területén is. Ezen túlmenően a PRIMA programot alárendelik egy 2022-ben elkészítendő időközi értékelésnek, illetve egy 2028-ban kiadandó záró értékelésnek.

⁽⁷⁾ Lásd a 3. lábjegyzetet.

⁽⁸⁾ Oktatás, kutatás, éghajlatváltozás, energia, környezet, mezőgazdaság.

4. Általános megjegyzések

4.1 Mivel:

- az EGSZB több alkalommal kiemelte, hogy a víznek ⁽⁹⁾ és a fenntarthatóságnak az élelmiszer-termelési láncban és a mezőgazdaságban ⁽¹⁰⁾ igen fontos területeket kell képviselnie a jelenlegi és jövőbeli európai politikákban,
- ezen túlmenően az EGSZB figyelmeztetett arra, hogy a földközi-tengeri térség országában jelen levő víz- és élelmiszerválság ⁽¹¹⁾ a háborúkkal és az alapvető emberi jogok betartásának hiányával együtt az Európát előzőnlő migrációs hullám fő okai között szerepel,
- az EGSZB több alkalommal felhívta a figyelmet a harmadik országokkal, elsősorban azokkal az országokkal való együttműködés megerősítésének szükségére, amelyek csatlakoztak az európai szomszédságpolitikához (ENP) és az Unió a Mediterrán Térségért keretéhez, hogy hatékonyabban szembenézzenek a közös kihívásokkal ⁽¹²⁾ az együttfejlődési elv ⁽¹³⁾ alapján,
- az EGSZB több alkalommal javasolt határozott és korrekciós intézkedéseket avégett, hogy felszámolják és megoldják a földközi-tengeri térségben fennálló politikai, gazdasági, társadalmi és humanitárius válság jelenségeit már kialakulásuknál ⁽¹⁴⁾,

az EGSZB üdvözli a PRIMA programot, amennyiben az egy holisztikus ⁽¹⁵⁾, többszintű ⁽¹⁶⁾ és ágazatközi ⁽¹⁷⁾ megközelítés szerint kerül kifejlesztésre, hiszen ezek a feltételek nélkülözhetetlenek a sikeréhez, mely magában foglalja a fenntarthatóság ⁽¹⁸⁾, az ellenálló képesség, az élet és munkaminőség, az emberi jogok és a demokrácia konkrét és mérhető normáinak elérését.

4.2 Az EGSZB egyetért az Európai Bizottságnak a nemzeti kormányok, régiók, helyi önkormányzatok, egyetemek, a szervezett civil társadalom és az összes érintett érdekelt fél ⁽¹⁹⁾ által támogatott arra irányuló javaslatával, hogy a PRIMA program az EUMSZ 185. cikkén alapuljon, a lehető legnagyobb mértékű tudományos, irányítási és pénzügyi integráció biztosítása érdekében, a tagállamok és a harmadik országok bevonása mellett.

4.3 Az EGSZB úgy gondolja, hogy a PRIMA program nem csupán egy fontos kezdeményezést képviselhet, hanem egy kiváló modellt is a Földközi-tengeri makroregionális stratégia tágabb keretében, mivel lehetővé teszi a kétoldalú partnerségi megállapodások logikájának meghaladását, amelyek a mai napig a források hiányos rendelkezésre állásával együtt megakadályozzák a földközi-tengeri térséget sújtó néhány fő probléma koherens kezelését ⁽²⁰⁾.

⁽⁹⁾ Az EGSZB véleménye (HL C 44., 2013.2.15., 147. o.; HL C 12., 2015.1.15., 33. o.).

⁽¹⁰⁾ Az EGSZB véleménye (HL C 303., 2016.8.19., 64. o.).

⁽¹¹⁾ Az EGSZB véleménye (HL C 347., 2010.12.18., 41. o.).

⁽¹²⁾ Az EGSZB véleménye (HL C 383., 2015.11.17., 91. o.).

⁽¹³⁾ Az EGSZB állásfoglalása: Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság hozzájárulása az Európai Bizottság 2017. évi munkaprogramjához, 2016. 9.4 pont: „Az ENP értékelését prioritásként kell kezelni. A Földközi-tengertől délre és keletre fekvő országokkal fenntartott kapcsolatoknak nem a biztonsági szempontokon vagy a menekültügyi válságon alapuló védekező álláspontot kell képviselniük, hanem egyenlő partnerek közötti, valódi, közös fejlesztési politikává kell alakulniuk.”

⁽¹⁴⁾ Az EGSZB véleménye: Az EU cselekvési terve a migráncsempészet ellen: „Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság legutóbbi javaslatát, mely szerint »foglalkozni kell a menekültválság külső dimenziójával (...)«. Ez a javaslat minden jel szerint elismeri, hogy a migráció alapvető okainak kezelése túllép a belügyi és biztonsági kérdéseken, és más szakpolitikai területekhez, így a kereskedelemhez, a fejlesztéshez, a külpolitikához és az integrációhoz is kapcsolódik. Ez összhangban van az uniós nemzetközi fejlesztési együttműködés politikai koherenciájának elvével.” (HL C 71., 2016.2.24., 75. o., 1.7. pont).

⁽¹⁵⁾ Az EGSZB véleménye: Földközi-tengeri makroregionális stratégia (HL C 44., 2013.2.15., 1. o., 1.4. pont).

⁽¹⁶⁾ Az EGSZB véleménye: Földközi-tengeri makroregionális stratégia: „Az EGSZB úgy véli, hogy a mediterrán térségben uralkodó rendkívül ingatag (...) helyzet ellenére adottak a feltételei annak, hogy az Európai Bizottság, a tagállamok, az euromediterrán együttműködésben részt vevő országok, a helyi és regionális önkormányzatok és a civil társadalom többszintű párbeszédet kezdjen egy, a két részre osztott földközi-tengeri övezetre irányuló makroregionális stratégia kidolgozása céljából, amely biztosítani fogja a térség szükségleteinek kielégítését, megerősítve annak nemzetközi versenyképességét.” (HL C 44., 2013.2.15., 1. o., 1.1. pont).

⁽¹⁷⁾ Az EGSZB véleménye: A megújuló energiaforrások ösztönzése és az európai szomszédságpolitika: az euromediterrán országok esete (HL C 376., 2011.12.22., 1. o., 1.3., 1.10. és 1.11.pont); az EGSZB véleménye: Az EU energiapolitikájának külkapcsolati dimenziója (HL C 264., 2016.7.20., 28. o., 1.1., 1.2.3. és 1.3. pont); az EGSZB véleménye: A földközi-tengeri halászati erőforrások fenntartható kiaknázása (HL C 43., 2012.2.15., 56. o.).

⁽¹⁸⁾ Az EGSZB véleménye: Euromed – célkitűzések a 2015 utáni időszakra (HL C 383., 2015.11.17., 44. o.).

⁽¹⁹⁾ PRIMA Impact Assessment – Stakeholder Event [PRIMA hatásértékelés – az érdekelt feleknek rendezett rendezvény]. Málta, 2016. április 17.

⁽²⁰⁾ Az EGSZB véleménye: A földközi-tengeri térség kohéziójának fejlesztését célzó stratégia felé (HL C 170., 2014.6.5., 1. o.).

4.4 Az EGSZB egyetért azzal az elvvel, hogy az Európai Unió által a PRIMA programhoz nyújtott finanszírozások egyenértékűek legyenek a nemzeti finanszírozásokkal, és amennyiben a támogató államok hozzájárulása elmarad vagy késedelmes, az Európai Bizottság jogosult legyen arányosan csökkenteni az EU pénzügyi hozzájárulását.

4.5 Az EGSZB a PRIMA-VS-t a PRIMA program, illetve a PRIMA programra szánt uniós finanszírozások nélkülözhetetlen végrehajtó, illetve fontos irányító és ellenőrző struktúrájának tartja, és emiatt szorgalmazza a nyitott irányítási modell alkalmazását.

4.6 Az EGSZB úgy véli, hogy a Horizont 2020 program a legmegfelelőbb eszköz az alapok szétszétására, illetve arra, hogy a PRIMA program által előírt tevékenységek nagy részét bevalassza az úgynevezett „Társadalmi kihívások” közé a globális és transznacionális jellegük miatt ⁽²¹⁾.

4.6.1 Az EGSZB fel kívánja hívni a figyelmet arra, hogy a Horizont 2020 keretprogramban már részt vevő több harmadik ország a mai napig is komoly nehézségekbe ütközik annak terén, hogy gyorsan és hatékonyan eleget tudjon tenni a program formai követelményeinek. Az EGSZB ezért azt kéri, hogy a részvétel megkönnyítése és a lehető legjobb eredmények elérése érdekében egyszerűsítsék ezeket a követelményeket ott, ahol ez lehetséges.

5. Részletes megjegyzések

5.1 Az EGSZB megállapítja, hogy nem minden földközi-tengeri tagállam vesz részt a folyamatban. Az alapelv értelmében bármely további tagállam vagy harmadik állam részt vehet a PRIMA kezdeményezésben azzal a feltétellel, hogy hozzájárul finanszírozásához. Ugyanakkor az EGSZB megjegyzi, hogy a PRIMA-VS nemzeti kormányok képviselői által alkotott közgyűlésének kell egyhangúlag elfogadnia az új harmadik országok belépését ⁽²²⁾. A jelölt harmadik ország politikai és társadalmi feltételeinek megfelelően az EGSZB javasolja az EU-nak, hogy befogadóbb megközelítést alkalmazzon, és kerülje el az egyhangú szavazás mechanizmusát, minősített többségi szavazással váltva fel azt, elkerülendő, hogy néhány állam más államokkal szembeni vétőjogává alakuljon át. Ajánlott továbbá, hogy a program megvalósítását célzó tevékenységekbe a technológiai készségi szintek széles skáláját integrálják annak érdekében, hogy azok a tudományos munka valamennyi szakaszára kiterjedjenek.

5.2 Az EGSZB javasolja, hogy a program valóban transzverzális legyen az EU már meglévő vagy jövőben megvalósítandó egyéb politikáival és kezdeményezéseivel az erősebb hatás elérése érdekében. Az EGSZB különösen fontosnak tartja a körforgásos gazdaságra vonatkozó csomaggal való összhang megteremtését ⁽²³⁾. Ez a tényező fontos szerepet játszik a vizek fenntartható felhasználásában, illetve a fenntartható élelmiszer- és mezőgazdasági termelésben (pl. talaj- és műtrágyahasználat ⁽²⁴⁾).

5.2.1 Az EGSZB úgy véli, hogy a PRIMA kezdeményezés emlékeztet arra, hogy sürgető szükség van egy olyan *talaj-keretirányelv*re ⁽²⁵⁾, amely figyelembe veszi az EU különböző országai között már meglévő különbségeket, ami elengedhetetlen ahhoz, hogy a lehető legjobban meghatározza és középpontba állítsa az innovációs és kutatási tevékenységet.

5.3 Az EGSZB többszintű megközelítést javasol, amely a szervezett civil társadalom aktív részvételét írja elő. Ez kulcsszerepet játszhat nemcsak a specifikus célok elérésében és elterjesztésében, hanem általában véve a demokratizálódás és az emberi jogok védelmének megerősítése terén számos harmadik országban. ⁽²⁶⁾ Ezért az EGSZB a szervezett civil társadalom közvetlen részvételét szorgalmazza tanácsadó bizottság formájában a PRIMA-VS-en belül is annak érdekében, hogy megerősítse az irányítást, illetve hozzájáruljon a program gazdasági és társadalmi hatásainak azonosításához és nyomon követéséhez ⁽²⁷⁾.

5.4 Amennyiben egy vagy több projekt esetében nem biztosítható a nemzeti finanszírozás a nemzeti finanszírozási ügynökségeken keresztül, mivel azt már felhasználták, az EGSZB ezeknek a projekteknek a PRIMA-VS révén való támogatását javasolja. Ez az uniós finanszírozás nem haladhatja meg a teljes uniós hozzájárulás 20 %-át, és amennyiben a kiegészítő támogatás nem elegendő, a listán szereplő következő projektet kell kiválasztani. Ez az intézkedés elengedhetetlen a megvalósított projektek magas színvonalának fenntartásához.

⁽²¹⁾ Az EGSZB véleménye: *Közös technológiai kezdeményezések és köz-magán társulások a Horizont 2020 programban* (HL C 34., 2017.2.2., 24. o.).

⁽²²⁾ COM(2016) 662 final, 12.2. cikk.

⁽²³⁾ Az EGSZB véleménye: *A körforgásos gazdaságra vonatkozó csomag* (HL C 264., 2016.7.20., 98. o.).

⁽²⁴⁾ Az EGSZB véleménye: *Körforgásos gazdaság – terménynövelő termékek* (HL C 389., 2016.10.21., 80. o.).

⁽²⁵⁾ Az EGSZB véleménye: *Talajvédelmi tematikus stratégia* (HL C 168., 2007.7.20., 29. o.); az EGSZB véleménye: *Körforgásos gazdaság – terménynövelő termékek* (HL C 389., 2016.10.21., 80. o., 1.4. és 3.6. pont).

⁽²⁶⁾ Az EGSZB véleménye: *Az Euromed-térség civil társadalmi* (HL C 376., 2011.12.22., 32. o.).

⁽²⁷⁾ Az EGSZB véleménye: *A makroregionális stratégiák irányítása* (HL C 12., 2015.1.15., 64. o.).

5.5 Az EGSZB támogatja annak lehetőségét, hogy a PRIMA programhoz nem csatlakozott uniós tagállamok szereplői támogathatóak legyenek azokban az esetekben, amikor olyan kompetenciákkal rendelkeznek, amelyekkel a programhoz már csatlakozott országok nem. Ebben az esetben finanszírozási arányukat a „kutatási és innovációs cselekvések” keretében elszámolható költségek 50 %-ára kellene korlátozni, továbbá az „innovációs cselekvések” keretében elszámolható költségek 35 és 50 %-a között kellene tartani. Mindez lehetővé teszi az uniós kitekintésű projektek magas színvonalának fenntartását, és ezzel egyidejűleg azoknak az országoknak a támogatását, amelyek csatlakozni kívánnak a PRIMA programhoz és annak finanszírozásához.

5.6 Az EGSZB ismételten felhívja a figyelmet arra, hogy a víz témáját a fenntartható fejlődés érdekében globálisan kell kezelni, figyelembe véve a környezeti, gazdasági és társadalmi dimenziókat, illetve tekintetbe véve a teljes vízciklust, köztük az új technológiák által biztosított mesterséges szakaszokat. Egy olyan, a vízkivételekkel kapcsolatos igazságosabb megközelítést kell találni, amely megfelel a követelményeknek, a gazdasági és az energetikai ágazatok közötti versenynek, az édesvízű ökoszisztémák megőrzése iránti szükségnek és az egyik alapvető polgári jog teljesítésével járó követelménynek ⁽²⁸⁾.

5.7 Az EGSZB emlékeztet arra, hogy a földközi-tengeri térség, elsősorban az afrikai partvidék egyik nagy problémája a hagyományos fenntartható mezőgazdasági termesztési technikák (elsősorban fiatalokat érintő) agyelszíváshoz kapcsolódó elvesztéséből ered. Az EGSZB javasolja, hogy a Horizont 2020 program keretében végzett magas hozzáadott értékkel bíró tanulmányok és kutatások folyamán erős társadalmi hatású, pénzügyileg elérhető és könnyen transzferálható folyamatokat kell létrehozni oly módon, hogy felértékeljék ezeket az ismereteket, illetve elősegítsék a gazdasági növekedést és a foglalkoztatást.

Kelt Brüsszelben, 2017. január 26-án.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS

⁽²⁸⁾ Az EGSZB véleménye: A vízpolitika beépítése más szakpolitikákba (HL C 248., 2011.8.25., 43. o., 1.13. pont).